

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theatrum Asceticum, Sive Meditationes Sacrae

Neumayr, Franz

Ingolstadii [u.a.], 1747

VD18 14516888

Meditatio II. Summè turpe, sive Nabuchodonosor.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-54686](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-54686)

ter! scindere in partes peccus! *Zara.* Scindam? *Baasa.* Mihi debetur iste! *Nadab.* Heu! hoc mihi *Baasa!* *Baasa.* Hem! rursus effugiet! retrahe! feri! macra! *Nadab.* Maledicte *Baasa!* infande latro! en! obvium peccus fero! satia furorem ferox! *Baasa.* Habet. Nunc triumpho. *Aram.* Impletum est oraculum triste *Abias.* Sapite hoc aspectu, qui contra DEum sapitis! ecce! peccatum utile!

MEDITATIO II.

PECCATUM

MALUM SUMME TURPE

SIVE

NABUCHODONOSOR.

ARGUMENTUM.

Malum summe turpe Peccatum vocamus, quia non damna solum fortunis, familiis, vitæ ipsi immania, ultimæque, ut nuper vidimus, sed etiam pudorem, infamiam, & omne dedecus ferre solet, tunc maxime, cum per medium Deo tam excrabile volumus honorem tueri, vindicare, urgere. Expertus est Nabuchodonosor Babylonæ Rex, in quo impletum est ad litteram Divinum Oraculum Psalm. 48. *Homo, cum in honore esset, non intellexit: comparatus est jumentis insipientibus, & similis factus est illis. Cum enim adorari statuam vellet, quam sibi*

sibi ut Deo erexerat, & in magnificentia suorum operum vanè nimis sibi complacisset, castigatione terribili ex hominibus abjectus est, ut loquitur sacer Textus Dan. 4. *Et fœnum ut bos comedit, & rore cœli corpus ejus infectum est, donec capilli ejus in similitudinem aquilarum crescerent, & ungues ejus quasi avium.* Atamen post septem annos respexit illum misericors DEUS, nempe jam demissiùs de se sentientem: reddidit illi figuram hominis, quam ademerat, regnòque restituit, quo exuerat, sed ita mutatum, ut meritò dubites, quænam metamorphosis mirabilior fuerit, prior corporis, an posterior animi. Certè notat Tirinus in c. 25. l. 4. Reg. quòd filium Evilmerodachum, sive Balthasarem repositus in solio Nabuchodonosor propter malam Interregni Administrationem in carcerem conjecerit, in altero non esse ferendum ratus, quod poena tam horribili DEUS in se punierat. Erit igitur hujus 2dæ Meditationis

Materia: Nabuchodonosor pudenda metamorphosi confusus,

Puncta duo: Primum, Pudoris acerbitas.

Secundum, Salubritas.

Fructus: Detestatio impii axiomatis: *Quid dicent homines?*

Propositum: Fuga peccati, etiam cum ad peccandum aut spes gloriæ invitat, aut metus dedecoris impellit. In specie discernamus, Punctum honoris nostri in eo constituere, non, quid de nobis homines dicant, vel sentiant, sed quid judicet DEUS, qui solus infallibile judicium habet, quod est regula veri honoris, ut à fucato distinguitur.

lz Choro. Ostenditur, Peccatori alterutrum esse inevitabile, aut confundere se, aut confundi.

P E R S O N Æ,

Nabuchodonosor Rex.

Daniel Propheta.

Afaël transformato in belluam Regi Custos à Daniele datus.

Qq

PRO-

PROLOGUS.

Reflexio in Meditationem præteritam, &
Præparatio ad Præsentem.*Fides. Ratio.*

Ratio. Fides, vicisti me!
 Assentior: *non datur peccatum utile.*
 Vel enim punit DEus, vel non punit me!
 Si punit, semper poena major est commodò;
 Quod ex peccato habeo:
 Si non punit, *punit maxime,*
 Quia poenæ temporalis dilatio
 Est æternæ intentatio,
 Aut, quod me docuit infelix Jeroboam,
 Utriusque *geminatio.*
 Convincit me hæc Ratiocinatio.

Fides. Superest, ut practicum eruas corollarium.

Ratio. Colligo: Ergo spe lucri peccare,
 Est stultè sperare.

Aria.

Insanii, cùm credidi,
 Invito te, ô DEus mi,
 Felicem fore me!
 Offenso te, à scelere
 Levamen fortis quærere
 Non prodest animæ.

2. Ad

2.

[Ad tempus si dissimulas,
Non tamen minùs vigilas
Divine oculo!
Heu! census, census duplices
De malè partis exiges:
Non est spes veniæ.

Fides. Rectè detestaris malum extremæ dementiæ,
Quæ tibi necessitatem imposuit inevitabilem
Aut ferendæ pœnæ, aut agendæ penitentiæ.
Ut detesteris ampliùs,
Tantis incommodis jam adde dedecus,
Et, quæ ex peccato, præter damna maxima,
Fluat infamia,
Considera.
Non fallit oraculum: *Qui malè agit, odit lucem. Jo. 3.*
Et illud alterum:
Qui contemnunt me, erunt ignobiles, 1. Reg. 2.
Et tertium: *Omnes, qui derelinquunt te, confundentur,
Recedentes à te, in terra scribentur. Jerem. 17.*

Aria.

1.

*In terra scribentur!
In Cælo non scientur,
Qui contra Cæli Dominum
Audacter caput impium
Efferre non verentur:
Quamquam sesqui pedilibus
Sint scripti Characteribus,
In Cælo non scientur.*

Q 9 2

2. *ly*

2.

In terra scribentur!
In pulvere legentur,
 Qui, si ad sedes nubium
 Ventorum per ludibrium
 Interdum attollatur:
 Cessante flatu concidit,
 Sequenti imbri, lutum fit:
 Disparuit! calcatur!

Ratio. Tangis punctum momenti maximi!
 Juvate Superi!
 Ut, sicut nuper didici peccatum *metuere,*
 Sic *erubescere* discam hodie!
Fides. Disces *ex Nabuchodonosore.*

Aria

Ratio. Ergò Pudor, sancte Pudor
 Imple venas!
 Pinge genas!

Impudentis tange mentis
 Frontem meretriciam! (*)

(*) *Frons meretricis
 facta est tibi: noluisse
 erubescere. Jerem.3.*

Fac me erubescere
 Meam ignominiam! ...
 Mæsti vultus rubor multus
 Bonus color! ..
 Per hunc dolor
 Tabe foeda squalidæ
 Formam reddit animæ:
 Pudor, sancte Pudor!
 Fac me erubescere.

ME-

MEDITATIONIS II

De pudenda Metamorphosi
Nabuchodonosoris

PUNCTUM I.

Pudoris acerbitas.

SCENA I.

Nabuchodonosor solus.

A Bjit! ... Abibo ego etiam: vale funesta specus, humanæ belluæ septennis habitatio, vale! Redibis Afaël, inquires in Alumnum tuum: sed non inuenies ampliùs. Postquam ex bellua in hominem reuersus sum, jam neque custode indigeo, neque nutritio. Ibo in avia: alias latebras quæram, ubi nullus me homo inueniat: ibi radicibus, & herbis me sustentabo: potum aqua, terra cubile dabit: Assuevi durè vivere. Succedat pœnitentiæ coactæ pœnitentia libera de tot sceleribus, quibus offendi Numen tuum, DEus Altissime, ego Nabuchonosor Rex. Ah! Rex! .. hem! liquefcunt in lacrymas oculi post septem annorum siccitatem: Omen bonum! hæ plovix lætam messem præfagiunt. Aperi cataraftas cor meum, ut flumen perpetuum plennò alveô fluat! trude suspiria pro mugitibus pectus, & de profundis urge guttur in lamenta, quæ nubes penetrent, & coeli Dominum moveant ad miserendum: *Miserere Domine!* sic castigatione horrenda, sed misericorde castigatus clamat ad te Nabuchodonosor Rex: *Miserere!* .. Quid agis incauta lingua! clamore te hominibus prodis, tace! homines ego fugio: DEus solus me videat,

Q 9 3

videat,

videat, solus me videat, solus audiat! fugio... Cur tamen homines fugio, postquam iterum factus sum homo? aut num fellit me Afaël redditam formam hominis tam humaniter gratulatus? non fellit: erectus in pedes gradior, non ultra video capillos aquilarum non unguis avium habeo, non prominet rictus bovis: pedes, manus, brachia, pectus humana sunt: frons, oculi, vultus si belluinum aliquid retinissent, dixisset hoc mihi fons meus, in quo quoties bibi, toties me exhorruui. Nunc ô quàm diversus prospicio! sum, nihil dubita anime mi, sum, si modò vestem excipias, sum verè, qui fui, Nabuchodonosor Rex, homo sum. O factor meus, quid debeo tibi! flecto genua Deo, qui postquam prostravit me inter quadrupedes, erexit me rursum, ut sursum attollerem oculos, & intelligerem, unde ruerit fulmen in istud caput. Jam hoc cavendum est, ne iterum fiam bellua: idèò fugiendi sunt homines, qui per sceleratam adulationem fecerunt, ut crederem, me esse DEUM. Fugio! certius inter belluas manebo homo, & ero *novus homo*, qui inter homines factus sum bellua. Quò fugio autem? hàc an illàc? Quid hoc? (*) humanæ manûs artificia sunt: non erro: frequens affluxus hominum est in locum, quem sic ornârunt. Heu me! quot millia hominum fortè per hoc septennium huc exierunt, ut viderent Regem bestiam rore coeli infectam, comedentem foenum, & instar bovis mugientem: ô pudor! ô dedecus! ô infamia! tale spectaculum factus sum lixis, & calonibus ego Nabuchodonosor Rex! quid fenserint? quid dixerint? Ah! non est dubium: in toto orbe nullus est sermo, nisi de me! ex orbe fugio!... Hem! aliud monumentum! fallor! an verè me repræsented hęc statua? Sic est: hęc est Babylon magna, quam ego ædificavi in robore fortitudinis meæ, & in gloria decoris mei! Sic steti! hoc fastu supra homines intumui illâ ipsâ horâ, qua me coelum damnavit ad bestias. Prô! posita est hęc mihi statua, ut causa pudoris mei æternam peren-

(*) Circum dispositas statuas videt.

perennet! .. Superi! etiam hæc imago me exhibet! omninò, auream illam statuam video, in qua pro DEO adorari me iusseram! ingemisce cor! .. sed homines veniunt: fuge bellua!

S C E N A II.]

Daniel. Afael.

Daniel. **E**Xplora, quid faciat: succedam tibi... Afael. Est, quod metueram: aufugit: pudore nimio confusus, ne videatur ab homine, timet vehementer. Dan. Nempe qui *punctum honoris* sui constituerat olim in libertate agendi, quod libet, in abusu potentia, in peccato: qui dici DEUS, adorari à populis, sævire in recusantes sacrilegum obsequium, credidit gloriam esse dignam Monarchâ Assyriò: merebatur, ut experiretur se falli, & disceret, quantum dedecus & sit *in peccato*, & veniat à peccato. Afael. Mirum est, Daniel, veritatem hanc posse ab aliquo ignorari. Quis enim est, qui non, cum vel de levi mendacio arguitur, erubescit, & excusare laborat? Adèd ipsa natura docet, quòd peccare sit turpe. Dan. Sine dubio: nam si turpe est viro *pueriliter* agere, quia *Vir* est: si turpe est *militi* ad gladii fulgorem pallefcere, quia *miles* est: si turpe est nobili servilibus se mancipare obsequiis, quia *nobilis* est: utique multò turpius erit *homini non humaniter* agere, & contra sanæ rationis dictamen ab impetu violentæ affectionis instar belluæ abripi. Quia verò hæc turpitudine, quæ est *in peccato*, passim aut non advertitur, Afael, aut non curatur, eò quòd speretur scelus occultum fore, ideò sapiens DEUS constituit, ut plerùmque præter dedecus, quod est, *in peccato*, etiam à peccato multa alia dedecora veniant, & honor omnis ac gloria per turpe medium obtenta in turpitudinem ac infamiam desinat. Afael. Utriusque veritatis insigne testimonium Nabuchodonosor præbet: vidimus, quàm foedam metamorphosin peccatum fecerit

in

in mente primùm, deinde in corpore, demum in hominum æstimatione! Perit Majestas omnis, omnis veneratio, omne obsequium: & successit paucorum miseratio, reliquorum risus, horror, fuga. *Dan.* Successit, ais, ego dico, simul introivit. Crede mihi, Afael, nullus homo *seriò* colitur ab alio homine, nisi qui Sanctus est. Exhibetur cultus politicus, quem debemus dignitati: sed ille cultus merè *externus* est: ut verus sit, debet esse *signum æstimationis internæ*, quæ certè quantumvis magna sit de aliis prærogativis Viri magni: si tamen ille peccator sit, si impotens sui, si Deo rebellis, apud sapientes viros tota concidit: Et ego talem *seriò* magni facere non possem, etiamsi centum millia coronarum gestaret in capite. *Afaël.* Propterea magnam gratiam facit DEUS superbis thrasonibus, si humiliat in tempore. *Dan.* Si autem sic humiliaret omnes, uti nostrum Regem, dic Afael, quæ silvæ sufficerent humanis belluis? *Afaël.* Gemere malo, quam respondere. Attamen Nabuchodonosor sic ictus sapere videtur, & cogitat, quis fuerit, quis sit, quis esse velit. Optimus DEUS, cum furori belluino tradidit hominem, tamen interdum lucida intervalla indulgit, quibus ego, sicut instruxeras me, sedulo usus fui. Tunc dicebam illi: *Nabuchodonosor Rex!* mugiebat. Pergebam ego: *Agnosce Altissimum, & confitere, quòd, qui dominatus es aliis, servire debeas Majori te.* Procidebat in pedes priores velut adorans Dominum coeli. Urgebam: *Agnosce misericordem Judicem, & submitte te pœnæ, ut sit utilis pœna!* Toto corpore procumbebat cum lamentabili murmure, quasi tergum ad flagella supponens. *Dan.* Solatium facis, quod crescet, si effeceris, ut colloqui possim. *Afaël.* Volo maximè. Sed postquam ad se rediit, solvi vincula, lavi, pexui, totondi, vestivi, nihil ambigens, ambiturum ipsum redire ad solium: Deceptus sum! afflictio septennis erudit hominem; in Spiritu sic, ut in stuporem me rapiat. Fastidit humana omnia, pudet vitæ malè actæ: reliquam statuit solitarius agere. *Dan.* Non sinam. *Afaël.* Fugiet te, ut col-

colloqui nequeas. *Dan.* Prævidi difficultatem: idè in silvæ aditu vestes mutavi. Venator sum: donec fera in retibus sit, non quiescam. *Afaël.* Imò sinatur solitarius vivere: Securior in bonis propositis constantia est in Silva, quàm in Aula. *Dan.* Constantiæ nihil metuo: septem annorum pœnitentia peperit habitum: non erit sic mihi animus dictat, non erit Nabuchodonosor Sanctus hebdomadalis, aut menstruus: peccavit, quod solent Reges, sed ager pœnitentiam, quæ duret, quod non solent Reges: & tali exemplò opus est nobis: indiget filius. *Afaël.* Evilmero-dach? pœna tam horrida inflicta parenti non suffecit, ut contineret in officio Regem juvenem? *Dan.* Non suffecit! crescit cum ætate licentia, & jam in præcipitia impulsus à suis adolescentem nemo, præter Patrem, tenebit. Interea ne pœniteat te, Afaël, sollicitæ charitatis, quam tot annis impendisti Regi belluæ: bene collocatum tempus fuisse, hic ornatus solitudinis, hæc à te posita monumenta loquuntur. Nondum Rex vidit? *Afaël.* Dum absum apud te, nullum est dubium, quin sub oculos venerint. *Dan.* Ultimum deest, quod maximè optabam, ut in posterorum memoria tam admiranda metamorphosis perpetuò hæreat. *Afaël.* Perfectum est, & sola inscriptio desideratur, quàm modò addam. *Dan.* Hem! illinc movet se aliquis. *Afaël.* Rex est. *Dan.* Subducimus nos. Tu perge, quod agis, agere: ego audiam hîc, quo animo sit, & postea, velut casu incidere, occupabo. *Afaël.* Ut placet.

S C E N A III.

Nabuchodonosor solus.

Solus sum: hæere licet in aspectu harum imaginum. Non erravi: video me! Quid exhibeat statua, inscriptio docet: *Ego Nabuchodonosor DEI Gratiâ Rex!* prudens correctio! *DEI Gratiâ Rex!* olim de hac gratiâ non cogitavi: hinc turpis illa ingrati-

Rr

tudo,

tudo, de qua paveſco, & ante te erubeſco, Rex Regum, qui ſolus regnum ſæculorum, quod tenes, nulli alteri debes. Jure ſanguinis putavi mihi deberi imperium: ruditas fuit! Unde enim jus ego habui, ut regem potiùs, quàm ruſticum Patrem nanciſcerer? Gratia Dei, gratia fuit, qua ego abuſus ſum ad injuriam Dei, ad contemptum, ad rebellionem!..| Bene ſcripſiſti Aſael: nam quis alius poſuerit hæc ſigna mihi, præter te? volebas, ut mihi redditus recordarer, quis fuerim; Ah! recordor, recordor in amaritudine animæ meæ!.. Sed quid hîc lego? *Non adoramus!* memini, hæc vox heroica trium Puerorum fuit, quos ego ad rogam damnavi, & tu in mediis flammis ſervâſti illæſos, Magne DEUS Hebræorum! vidi miraculum, audivi canticum, te cum illis laudavi: quamdiu? ô vecordia! iterum intumui! felicitas mea, donum tuum fecit, ut iterum obliviſcerer tui!.. Etiam hæc imago eſt nota. *Cæcus? vidi!* intelligo te, Sedecia Frater mi! tu es, quem ego captivum duxi in Babylonem, conjeci in carcerem, erui oculos, cur? quia tributum negâſti. Ergò quot ego carceres, quæ ſupplicia merui, qui Deo, quæ Dei ſunt, nunquam dedi? Tu cæcus vidifſi, quam videns non adverteras virgam vigilantem etiam ſuper acta Regum: & ego debueram ab hoc exemplo ſapere: Deſipui magis, quia magis inflatus ſum!.. Rurſum lego, quod me erudit: *Somnium!* Hæc ſtatua eſt, quam ſomnians vidi, & hujus ſtatuz caput aureum ego fui: ſic me interpres docuit. Sed nempe per ſomnium fui: caſus lapilli, quem ex alto projicit omnipotens, evertit miſerabile lutum, cui ſua conſilia homo vanus imponit. O verè ſomnium, in quo nulla eſt veritas! O vanitas humanæ gloriæ! cùm dormio, placeo mihi: cùm evigilo, præter pugillum pulveris invenio nihil. O Daniel! Daniel! tu mihi hæc myſteria explicâſti, cùm prodeſſe explicatio poterat: non profuit. Utinam nunc ad eſſes, nunc prodeſſet admonitio quævis. Quanquam quid loquor? Egône præ pudore ferre poſſem præſen-

ſen.

sentiam viri, sub cuius Divino Magisterio indocilis discipulus adeò nihil sapere didici, ut etiam degenerarim in belluam! ..
Vah! iterum homo me turbat.

S C E N A IV.

Nabuchodonosor. Daniel.

Daniel. QUò aufugis homo? siste! audi! *Nab.* Sine! sine! *Dan.* Siste, aut telò persequor. *Nab.* Imperiosus es. At non sic mecum ageres, si scires, quis ego sim. *Dan.* Modò homo sis, aliud non quæro. *Nab.* Dubitas, an sim homo? quid igitur belluinum vides in me? *Dan.* Semi-hominem certè Faunum, aut Satyrum iste habitus loquitur. *Nab.* Habitus non facit hominem, animus facit. *Dan.* Intellego me Philosopho loqui. Dic, à quo tempore sapis? & unde sapientiam didicisti? & ubi? *Nab.* Quæstiunculis obruit: garrere non libet. *Dan.* Abibis, quò lubet, saltem si hoc dixeris mihi, an non visus sit tibi Nabuchodonosor Rex. *Nab.* Lepidus homo es, qui Regem inter belluas quæris. *Dan.* Mirùm! an enim tu non vivis inter belluas? *Nab.* Quid dicis? *Dan.* Quæro, an solus ita peregrinus sis, ut nescias, quòd Rex transformatus in belluam fuerit? Quid files? diffimulas scire, ne urgeam nempe, ut, ubi stabuletur, significes. Verùm ego certa indicia habeo, quòd procul non absim: ibi, dicebat mihi amicus Afael, regiam feram teneri, ubi reperero monumenta quædam à se posita ex Danielis mandato, pro perpetua memoria poenæ horrificæ, qua DEus noster indomabilem Tyranni superbiam domuit. *Nab.* Video ex Hebræis te esse: igitur lauda mecum, & magnificas misericordias Domini Dei Israel, qui restituit Regi formam hominis! *Dan.* Heu! quid audio? *Nab.* Tu exclamas? *Dan.* Tu miraris? timeo, ne redditus sibi, velit & Regno reddi. *Nab.* Jus habet, & subditi petent, cum audierint, quòd dixi.

Rr 2

Dan.

Dan. dubito: hætenus enim paucos puto fecisse vota, quibûs cœlum moverent, ut Nabuchodonosor redderetur: plures novi, qui gratias egerunt, quòd sit ablati. *Nab.* Atqui, cùm regnaret, multas ego audivi sæpe aggratulantium voces, & de tanto Principe sibi plaudentium. *Dan.* De tanto Principe! quanti igitur tu illum æstimâsti? *Nab.* Quanti æstimatus fuerit, tu orbem interroga, quem gloriâ sui nominis pœne universum implevit. *Dan.* De qua gloria tu mihi narras? quid igitur dicebant homines de isto Rege? Adulatores cognomen *Magni* adjecerunt, hoc scio, sed unde meruit? facinora laude digna duo sola in annalibus Babyloniz posteritas leget, primum, quòd Judæos sub jugum miserit, alterum, quòd Babylonem suam magnificis ædificiis auxerit: quid autem ex his conficies? ex priorè, quòd fuerit *magnus prædo*, probatur, ex posteriorè, quòd *magnus Architectus*, ex neutro, quòd *Magnus Rex*. Habes compendium gloriæ: nunc vituperia numera. Gloriam victoriæ de Judæis quanta crudelitate fœdaverit, hæc muta statua loquitur, hic post dirutam Hierosolymam, post eversum Salomonis templum, post occisos innocentes filios, post effossos oculos in pædore carceris miserè contabelcens Rex Sedecias. In splendore Babylonis, quid placere oculis potest, quando abjectam videmus curam morum, & Politiz? Quid est nostra Babylon, quàm magnifica confusio? confusio in Commerciis, confusio in Judiciis, confusio in Officiis, confusio in custodia legum, confusio in cura Religionis, & quod necessariò sequitur, confusa licentia vitiorum. In hac materia curæ Regi propriæ quid facere Nabuchodonosor Rex debuisset, scio: quid facere potuisset, etiam scio: tu dic mihi, amice, quid fecerit? *Nab.* Certè appetens laudis semper fuit, quæ est ambitio laudanda in Rege. *Dan.* Assentior, si sit ambitio laudis non falsæ. Sed noster Rex laudari cupiebat, & vivere laudabiliter non curabat, nisi fortè credidit, in hoc

hoc punctum honoris sui constitui, quòd Majorum suorum omnium vitia in se omnia cumulaverit, puta, Nemrodi violentam tyrannidem, Nini effæminatam in Regni Administratione socordiam, Semiramidis indomabilem ambitionem, Sardanapali impudentem libidinem, Salmanassaris insatiabilem fastum, & avaritiam, Sennacheribi blasphemam contra Superos ipsos audaciam, ac denique Patris sui Merodachi supinam in curando bono communi, pro quo nascuntur Reges, negligentiam. *Nab.* Vales memoriâ, & eruditus Venator es tu. *Dan.* Nihil dixi nimium: sententia cœli comprobatur, quidquid dixi. De hac sententia orbem interroga, sic scies, quid dicant homines de nostro Rege. Abhinc annis septem Major pars mundi ne nomen quidem scivit hominis Babylone regnantis: nunc, postquam regnavit, & ex Rege factus est bellua, ne pueri quidem Nabuchodonosorem nesciunt: tanta celebritas est, tanta gloria. *Nab.* Non nego, multa malè fecisse stolidum virum, sed poena tam atrox potuit utique transformare hominem: hoc speremus. *Dan.* Metuo, ne & hæc spes fallat. Amice, nescis, Evilmrodachum filium regnâsse huc usque Patris nomine? *Nab.* Quid deinde? *Dan.* Dico, regnâsse etiam Patris more. Et ille tamen oculis suis vidit bovem Patrem, mugientem audivit suis auribus: quid? poena Patris non coercet licentiam Filii, & de Patre certò sperem correctum esse correctione vera, atque quæ ferat ætatem? .. ingemiscis, amice, nunc primùm: debebas pridem: nec enim est alia res gemitu digna magis, quàm subesse Regi, qui indignus est Regno... insuper lacrymaris! quid dixi demum, quod sic commovit? *Nab.* Ah! nescis, cui locutus fueris. *Dan.* Fortè ipse es, quem quæro, Nabuchodonosor Rex? fugis? *Nab.* irruere atra nox, & hoc monstrum æternùm tege! ...

SCENA V.

Daniel. Afael.

Dan. Fluxum visceribus telum hæret: jam pono personam Afael, & sine larva redibo. Securè interea tu prodes me: nam crede mihi, audiet Danielelem Rex, & fructu majore, quàm olim, audiet. *As.* Quid audiet? *Dan.* Præcepta, & formam novi regiminis. *As.* Cessa: ego despero jam, persuaderi hoc viro posse, ut reddat se solio. *Dan.* Reddet se, crede Danieli, & habebimus bonum Regem. *As.* Jam antea pudoris acerbitas sic torsit hominem, ut videri ab homine, ingens supplicium crederet: nunc, postquam tu oratione tam luculenta demonstrâsti, hanc esse labem minimam Nabuchodonosoris, quòd transformatus in bestiam fuerit: alia esse multò plura, multòque majora dedecora, quibus fama illius, & gloria obliteretur: scilicet conceperit desiderium revertendi ad suos, quibus intellexit, tanto se in pretio esse? ignosce, alio ego sermone erexissem afflictum animum. *Daniel.* Non percipis, Afael, rationem consilii mei. Audi me. Ego timebam, pudoris illius, qui torquet hominem, hanc unam esse causam, quòd sciret, sine dubio multum fore sermonem de se, intentò digitò se monstratum iri à matribus, dicturis ad filiolos suos: *Ecce hic, hic est Nabuchodonosor, qui fuit bellua.* *Afael.* Utique hæc illi causa pudoris est: non videtur sufficiens tibi? *Dan.* Ut causa pudoris pœna sit, culpa non sit, ad pudorem salubrem planè non sufficit. Vides, cur tam multa illi de sceleribus dixerim, quibûs hanc poenam meruit. *Afael.* Audivi omnia: sed quomodo exprobatio tam acerba huc serviat, ut Nabuchodonosor rursus appetere regnum velit, quod tu desideras, hoc non capio. *Dan.* Hoc explico. Pudor, Afael, quo suffunditur Rex, quòd fuerit bellua, est pudor sterilis, & affectus, qui de se effectum non habet, propterea, quia hoc dedecus aboleri nullo

con-

consiliò potest. Pudor verò, qui ex cogitatione scelerum nascitur, quæ fecerunt similem belluæ, est pudor frugifer, quia disponit animum, ut generosa cum resolutione decernat, malè actorum memoriam bene agendo extinguere. Tu putasti, multum me præstare, si laborarem mitigare dolorem *de pœnæ infamia*: quid effectum fuisset? fortasse rediisset in regnum Rex, sed cum ipso inanes persuasiones rediissent, Regis Majestatem in pompa vestium, in Aulæ magnificentia, in luxu conviviorum, in cæteris parergis totam consistere, quod vides Evilmerodachum putare, quanquam viderit Patris supplicium. At nunc, cùm intellexit Nabuchodonosor, infamiæ suæ causam esse vitia, quibus suæ Dignitatis auctoritatem prostituerat: cùm audivit velut incognitus ab incognito, hoc est, sine suspitione fraudis, quàm abjectus fuerit de Ipsius magnitudine sensus populorum, quàm graves querelæ, quàm nulla laus, nondum prospicis, quid fore sperem? *As.* Paulatim aliquid lucis micat. *Dan.* Mox erit sole clarior. Spero, Afael, consilium solitudinis fastidio fore: spero, subituum desiderium animo, damnato falsæ gloriæ appetitu persequendi veram, ac solidam: spero, resumpturum sceptrum Nabuchodonosorem, & postquam *mali* fuit, jam *boni Regis* exemplar perfectum fore, & filio imprimis fore, cujus mores cùm ego reprehendi, ut repenti mutarit vultum, gemuerit, fleverit, an non notasti? *As.* Vidi. *Dan.* Nempe intellexit Pater dedecus suum, de quo loquebar, nisi obsisteret ipse, in prole æternum fore. *As.* Video sapienter omnia te cogitasse: quid velis porro, impera, ut coeptum opus perducamus ad exitum. *Dan.* Tria facies, & primùm, dum ego vestes muto, huc fugitivum revoca: non ampliùs fugiet, si audierit, Danielem antea esse locutum sibi. *As.* Teneo. *Dan.* Deinde in urbem, & aulam perges, ut narres magnalia DEI, atque ad recipiendum cum debita reverentia regem Patrem Evilmerodachum hortaris. *Afael.* Quo animo accipiet nun-

nuntium juvenis regnandi dulcedine jam inescatus? *Dan.* Ex-
periemur, & quæ dabit eventus, arripiemus consilia. Postre-
mò redux ultimum monumentum huc pones ad specum, ut
discat posteritas, memorique mente semper reco:rit, quòd do-
minetur *Excelsus in regno hominum, & cuicumque voluerit, det il-
lud.* (*Dan. 4:*) *As.* Notavi omnia. *Dan.* Jam age.

S C E N A VI.

Afael. Nabuchodonosor.

Afael. **N**Abuchodonosor Rex, quò abijisti?... *Afaelem fugis? ..*
Rex! .. responde, obsecro!... *Echo.* Obsecro!... *As.*
As. Hinc audio vocem: audiam iterum: Rex! responde! *Echo.*
Sponde! *As.* Quid spondeam? nempe quòd sim solus? *Echo.*
Solutus? *As.* Vah! ludor! ficta vox est. Ah! Rex, ubi te inve-
niam? *Echo.* Veniam. *As.* Silete rupes garrulæ! rem seriam ago.
Rex! .. Nabuchodonosor Rex! .. illinc fuit strepitus. Rex! ..
Nab. *Afael,* nemo præter te adest? *As.* Nemo, Rex, securè pro-
di. *Nab.* Rex! Rex! Rex! num me vocabas? *As.* Quem alium
sic compellarem? *Nab.* Quemcunque sic nomines, nominas
digniozem. Me, si velis, ut colloquar tibi, posthac sic inclama-
bis: prodi Thraso, Prædo, Tyranne, Latro, Idolium, Bestia! hæc
sunt nomina propria, ex quibus intelligam vocari Nabuchodo-
nosorem: sub his nominibus, prò pudor! toti orbis tum notus! ..
fuisse bestiam, *Afael,* minimum est dedecus meum, quia a *pœna* est:
culpa, qua merui tam turpem pœnam, culpa turpitudinem habet,
quæ animum favissimo mœrore conficit! *As.* Bonus est mœ-
ror, & qui tibi jam nunc, ut spero, in oculis Dei saltem gratiam &
decus tulit. *Nab.* In oculis Dei! quòd rursus abripior! heu! si
monstrum hominibus videor, qui cor non vident: quis ero in
oculis Dei! in oculis Dei, qui intima perspicit! *As.* O factum
bene,

bene, quòd Danielelem adduxerim tibi: video colloqui fructum.

Nab. Danielelem tu mihi! absit! non fero vultum Prophetæ, quem honoravi quidem, sed non audivi, imò audivi etiam, sed, quæ bene monebat, contempsi: Afael, qua verborum gravitate exprobarer ille mihi sua vaticinia, & meam levitatem, si adesset!

Af. Adfuit. *Nab.* Attonas! Daniel adfuit! *Af.* Locutus est tibi.

Nab. Venator aliquis locutus est mihi: Daniel latuit? *Af.* Finem, propter quem venit, ex vestitu intellige. *Nab.* Venit, ut occideret me. Nam si Venator ille Daniel fuit, certa sunt omnia, quæ narravit: certa meorum de meis pœnis incuria, certa infamia mei nominis orbe toto vulgata, certa execratio scelerum meorum in omni loco, certa insuper filii mei in æternum dedecus meum crescentis pernicies! pudore morior! corruite petræ! sepelite hanc pestem, ne ultra communem auram inficiat! Et tu, Numen magnum! quousque retines fulmen, quod scelestum hominem tibi ex oculis auferat, in quorum fastidium tot admisi dedecora! O Daniel, quàm acerba oratio fuit, quæ me mihi ostendit! redibis, ut ostendas me iterum? Ah! video, horreo, fugio me! ...

S C E N A VII.

Daniel. Nabuchodonosor.

Daniel. Ta, ita, fuge Rex in brachia te amantis. Ego vulneravi: ego sanabo! Afael, exequi propera, quod volebam.

Nab. Vir DEI! .. *Dan.* Hem! quo te abripis mihi? *Nab.* In specum redeo, in quò heri adhuc habitavi! hìc abscondar procul à luce solis, ab oculis humanis procul. *Dan.* Imò in regnum redibis, in Solium, unde te DEUS dejecit: sic regnum exigit, Filius indiget, DEUS jubet. *Nab.* Ego Nabuchodonosor ut sim iterum Rex! revocetur ex inferis Nemrod, Ninus, Semiramis, Sardanapalus, Salmanassar, Sennacherib, Merodach: infames sunt

S s

sunt

sunt omnes multis sceleribus, nullus tamen fuit scelestior me: & me regnum exigit, ut redeam, filius indiget, DEus jubet? *Dan.* DEus jubet, ut habeat ex Monarchis Assyriis unum saltem devotum sibi. *Nab.* Habet: devotus sum! sinat, in silvis devotum esse: silva præ aula placet. *Dan.* DEO aula præ silva placet: in aula peccasti, in aula poenitentiam ages, ut, qui peccantem viderunt, etiam videant poenitentem. *Nab.* Heu! si cogis redire inter homines, propè absum, ut optem, non rediisse mihi formam hominis: tantus est pudor. *Dan.* Ingrate! tanti est tibi beneficium tantum boni Numinis! obstupescite Coeli! peccatori publico erubescenda videtur poenitentia publica! Miser! quis inanis te metus vexat? postquam peccasti publicè, hoc est *punctum honoris* tui, ut sciat orbis, peccati denique te poenituisse. Peccare errare est: qui postquam erravit palam, fateri palam negligit, se errasse, dubios nos relinquit, fueritne magis stupidus, ut errorem non intellexerit, an magis obstinatus, ut retractare noluerit, ultra opinio gloriosa est tibi? *Nab.* Vita solitaria, Daniel, quam in lacrymis agam, & perpetuo planctu, fatis, opinor, innotescet orbi, ut par sit abolendis scandalis, quorum me reum feci. *Dan.* Hæc poenitentia peccatoris privati sit, non peccatoris Regis. Tuum est corrigere mores filii, quos exemplò corrupisti: prohibere abusus noxios, quos in probitatis exterminium per vitæ licentiam introduxisti: coercere Satraparum audaciam, qua aut connivente te, aut negligente in subditorum fortunas, & sanguinem pro libidine debacchabantur: invigilare Provinciarum Præfectis, an sic præsent, ut profint: denique exemplò, & mandatîs id agere contentiosè, ut dejectis ridiculis Diis, colatur ab omnibus unus ille DEus, cujus & potentiam, & misericordiam testari luculentius nemo potest, quàm tu. Ecce hæc est poenitentia Regia. Sed harum tu rerum omnium nihil facies solitarius: facere omnia potes, & debes, si fueris Rex. *Nab.* Huc adigis: rem gravem imperas! *Dan.* DEus imperat,

imperat, postulat tegni salus, ipse honor tuus exigit, & vera gloria, quam utinam Reges omnes appetere! *Nab.* Video vera dici: luctor tamen! *Dan.* imperiosa voluntate est opus, & vicisti. *Nab.* Quantumvis imperem mihi, hoc video tamen: si ad homines redeo, quisquis me aspiciet, pudore suffundet, & quocunque me vertero, credam, digitum intendi in me, cum Sarcasmo: ecce hic est Rex, qui fuit bestia. Quid? non acerba tibi videtur confusio tam turpis, tam frequens? *Dan.* Acerba fit, at salubris est: nam erit hic pudor admonitio efficax, ne quid ultra pudendum committas. *Nab.* Igitur obedio: coelum adiuva novitium militem in palaestra virtutis! & tu doce porro, quæ vitæ regulæ servandæ deinceps sint, ut laudem à DEO merear. *Dan.* Sic places, Rex! sic patior ad specum regredi, ut ex eas melior: optima Schola est. *Nab.* Docilem discipulum habes.

C H O R U S.

Ostenditur, Peccatori alterutrum esse inevitabile, aut *confundere se*, aut *confundi*.

Anthropus, five Homo peccator, *Nemesis*, five Divina Iustitia. *Accusatores* Ratio, Fides, & Conscientia. *Præco*, five Mors. *Lictor*, five Diabolus. *Judex delegatus*, five Confessarius.

Chorus.

Vindica Nemesis *

Vindica scelera,

S s 2

Dignis

* Exhibetur in medio apparatus Judicii. A dextris tribunal Judicis delegati, A sinistris carcer inferni.

Dignis suppliciiis
Vindica! vindica!

Nemes. Audiatur etiam Pars altera:
I Præco, Reum evoca.

Anthr. Sic est, confiteor! *
Non amavi DEum, quantum potui: doleo!

Præco. Reperio hominem, Diva,
Tuo adgeniculantem Vicario.

Nemes. Sapit, si rite accusat se in Tribunali Clementiæ,
Priusquam rapiatur ad Tribunal Justitiæ.

Anthr. Interdum (nempe, ut homo sum!
Aliquam admisi impatientiam,
Et iracundiæ impetum.
Non tamen (DEo sint laudes!)
Non sum, sicut ceteri hominum, Luc. 18.
Raptor, aut injustus non sum! absit!
Artes lucrandi didici: vim autem facio nemini.
Adulter non sum! absit! nisi fortè per somnium,
Quod cum evigilo, statim excutio.
Publicanus non sum! absit! imò hoc ago sollicitè!
Ut sciant homines opera mea bona,
Et glorificent me.

Nemes. Vah! defensio! illusio!
Non accusatio, non confessio!

Anthr. Ultrà, quod addam, non habeo: Dolco!
Jud. del. Vade in pace!

Anthr. Beâsti me! ...

Præco. Vir mortis es! Judici sisto te Nemesi!

Anthr. Accusavi me: *judicatus* jam, & absolutus sum!

Nemes. Ego *judicia* judico: citaris ad *Revisorium*.

Jud. del. Superi! quale me rapit spectaculum! **

Cho.

* Confessio hypocritæ erubescens rite se accusare.

** In extasim rapitur.

Chorus.

Vindica Nemesis
Vindica scelera
Dignis suppliciis
Vindica! vindica!

Nemef. Audio. Repetite accusationis capita,
Et, quæ commisit Anthropus impudenter,
Confessus est autem negligenter,
Palam nominate flagitia.

Ratio. In compendio,
Conculcatas Legum tabulas exprobrat Ratio.

Fides- Consci. Fides, quot Sacramenta, tot queritur sacrilegia,
Oppressam se per hypocrisim
Lamentatur Conscientia.

Trio.

Consci. O lupe, lupum bellè
Ovina tegens pelle!

Ratio. Humanæ formæ bellua!

Fides. Fidelis Idololatra!

Omn. tres. Putâsti, tua scelera
Tribunal hoc latere?

Consci. Huc inspice! *
Hic vide te!

Fides. Dic, age, quis hinc prospicit?

Ratio. Dic, *cujus hæc imago sit?*
Loquere! faterere!

Nemef. Obmutuit.... Atqui, homo temerarie,
Paulò antè coram Vicario Judice
Potuisti te verbosè defendere.

Consci. Vòcâsti *jocum*, quod erat scandalum,

Ss 3

Fides

* Exhibetur monstrôsâ imago, quam Scriptura in Nabuchodonosore, vè
lut in figura peccatoris, exhibet.

Fides. Zelum dicebas, quod erat odium,
Ratio. Quod fuit rapina, appellasti *artificium*,
Omnes. Et, quod fuit libido, nominabas *morem patrum*.
Nemes. Jam *contra faciem tuam* statuo te:
 Defende te, loquere! ...
 Adhuc taces? .. I licitor, tolle pallium, *
 Oculis pateat animæ infrunitæ opprobrium.
Lictor. Confundatur, qui noluit confundere se!
 Vah! quid video?
 Hominem, ipso turpiorem diabolô!

Chorus.

Vindica Nemesi
 Vindica scelera
 Dignis suppliciis
 Vindica! vindica!

Nemes. Ecce, Proceres, ecce homo *DEO similis*
 Et quasi ex nobis aliquis! ... Gen. 3. **

Aria.

Anthrope!
 Non ego sic formavi te! ...
 De sacro felix flumine
 Prodieras formosus,
 Et caelo gratiosus:
 Quò ille, qui tunc splenduit,
 Quò ingens decor abiit? ..
 Anthrope,
 Non ego sic formavi te!

2.

Angeli.
 Vos estis testes Nemesi! ...
 Quid dedi minus homini?

Non

* Ablato pallio nequitiae apparet vera forma peccatoris.
 ** Exprobratio ironica Adamo facta ad pudorem.

Non, sicut vos, vestivi?
Non, sicut vos, nutriti?
Non meam ad imaginem!
Ut vos, sic feci hominem? ...

Anthrope,
Non ego sic formavi te!

Lictor. Imò, quem paulò minùs *infra Angelos* collocásti,
Heu! quantùm *supra illos* amásti!
Mihi semel tantùm licuit peccare:
Hunc autem vah! quàm diu visa es tolerare!

Anthr. Heu! quò ibo, Diva? quò fugiam à te?
Quoniam confusione opertus sum,
Sicut diploide! Psalm, 108.

Nemes. Peccatum satis est! fero sententiam:
In ignem æternum, maledicte,
In ignem æternum discede à me! Matth. 25.

Ariosè.

Pars tua fit cum furibus,
Cum mæchis, cum latronibus,
Cum face hominum,
Cum grege dæmonum!

Repetit Chorus.

Jud. del. * Heu me! sic periisti, Anthrope,
Quia me fefellisti!
Et fortè, quòd ego non tecum perierim,
Debeo misericordiæ! ..
Quid vidi? ... O terribile iudicium,
Iudicium Revisorium! ...

Aria.

O Iudices! O Rei!
Timete vultum Dei!

Si

Si nos *timemus* vos,
 Aut vos *timetis* nos:
 Utrique sumus rei!
 Damnabit DEUS nos, & vos!..
Timete vultum DEI,
 Et Judices, & Rei!

PUNCTUM II.

Pudoris salubritas.

SCENA I.

Nabuchodonosor. Daniel.

Daniel. DENIQUE duo verba memoriae imprimunt doctrinam, quam huc usque exposui omnem: memento, quod sis *Homo*, & *Rex*. Dum cogitas, quod sis *Homo*, cogitabis, quod sis *natura* subditis tuis planè par: dum cogitas, quod sis *Rex*, cogitabis, quod sis *conditione* subditis tuis multò major. Sequentur conclusiones practicæ magni fructus, prima: *Homo sum*: ergò subditus DEO sum! altera: *Rex sum*: ergò debeo regere!.. *Nab.* In novum me pudorem agis, quia vitæ heu! ex aliis longè principiiis actæ malè ordinata series omnis iterum se oculis objicit. Ah! nunquam fui Rex, imò ne homo quidem! *Dan.* Ut posthac homo sis, nihil te supra hominem æstima: *Subditus DEO esto*, neque à DEI legibus ullam exemptionem, vel privilegium aut prætende, aut spera. DEUS personarum acceptor non est: & quos ex eodem luto fecit, iisdem omnibus sine discrimine eundem decalogum scripsit. Meministin', Rex, quid tibi de tabulis Moysis narraverim, tunc, quando tres juvenes ex ardenti fornace prodeuntes illæsi, nostri DEI potentiam tibi prædicarunt: Tu quidem illas tabulas non vidisti, sed dic, quid in illis esse scriptum dicebam

cebam, quod non in corde tua natura ipsa jam scripserat? *Nab.* Sile! scripserat utique: sed ego impudenter, ut essem exlex, scripturam delevi, naturali pudore per scelerum afluendum subiugato. *Dan.* Neque hìc substitisti: ausus es palam ostentare effrænem licentiam, & gloriari publicè, non agnoscere DEum à te, cui obedientiam præstare aut velis, aut debeas. *Nab.* Ah! furor fuit animi vanissimè intumescens in fallacibus phaleris miseræ Majestatis. *Cùm in honore essem, non intellexi, quid sit verus honor! speciem præ veritate, vitrum præ adamante dilexi: sic desipui!* *Dan.* Non sic desipies posthac. Intelligis modò, quòd prima sit hominis laus, & maximè propria, *sapere: intelligis, hoc esse primum principium sapientiæ: Datur DEus, cui homo obedientiam debet: intelligis denique, quòd, qui hoc non intelligit, necessariò erret per omnia, atque adeò nihil planè intelligat, & ne quidem mereatur hominis nomen.* *Nab.* Cessa docere hoc, quod me præ omni Doctore tristis experientia docuit. *Homo sum: ergò subditus DEO sum, æquè ut mei subditi!* audiet hanc meam confessionem Babylonia, sciet orbis, leget posteritas: nam publicè serviam. Quid ampliùs præcipis? *Dan.* Multò ampliùs. Idem DEus, qui te fecit hominem, Regem fecit, hominem, *ut servires, Regem, ut regeres.* Jam verò Superi velint, ut *Spiritu Principali* animatus capere doctrinam possis, quam trado. *Nab.* Ecce attentum habes. *Dan.* Naturâ superbus es: gaudeo. *Nab.* Subjicio naturam DEO: non ero superbus ultra: de hoc gaude. *Dan.* Nolo, ut naturam opprimas: *utere!* superbia cum Regibus nascitur, & *utiliter* crescit. *Nab.* Paradoxa loqueris: nam mihi quidem nihil pejùs nocuit, quàm natura in superbiam prona nimis. *Dan.* Evolve mysterium. Superbiæ nomine *appetitum Excellentie* intelligimus, Rex, qui naturæ hominis ita proprius est, ut, prout quisque plùs aut minùs excellere appetit, ita plus aut minus hominis habere videri possit. Itaque qui est

T t

auctor

auctor naturæ, auctor est etiam hujus appetitûs, quem si tu præ aliis vehementiorem accepisti, majores ei gratias debes. Habes enim *instrumentum* ad summa quævis opera expeditum, si modò applicasses ad *bonam materiam*. Nab. Suboritur lumen bonum. Errasse me dicis, non quòd appetierim excellere, sed quòd appetierim *Excellentiam falsam* pro vera, sicut antea dedecus falsum præ vero horruì. Dan. Sic est: nam duplicem distinguo superbiam, & unam voco *appetitum Excellentie falsæ*: hæc vitiosa est: alteram appello *appetitum Excellentie veræ*: hæc sancta est, hanc in Rege desidero, quia Regis est regere, & regere *vice DEI*, quod nemo bene facit, cui *vera Excellentia* cordi non est. Nab. Quam porro veram Excellentiam dicis, prout à falsa distinguitur? Dan. Hoc opus jam, hic labor est, ut iudicium corrigas. Ab incunabulis oculi & aures multorum in tellectum decipiunt, & falsis ideis cerebrum implent, *oculi* rerum speciem æstimantes pro ipsis rebus, *aures* vanis nos educantium, ac non laudanda laudantium sermonibus tractæ in fraudem. Sic fit, ut luxus & pompa, aurum & gemmæ, sanguis & tituli, acclamationes & plausus primo in pretio sint, virtus autem post nummos, post laudes, post omnia parerga cætera. Nab. Igitur tu veram Excellentiam in virtute ponis? Dan. In virtute utique: nam *ex parergis* non est æstimabilis homo, *ex se* est: atque ita *vera Excellentia* hominis nulla est extra hominem, *intus est*, in anima est, quæ cùm *imago* sit DEI, cuius infinita Excellentia est supra res omnes, dicenda erit tantò esse Excellentior, quantò erit *DEO similior*. Nab. Sublimem Philosophiam me doces. Dan. Eandem, quam DEUS per istud septennium te docuit, Rex: fœnum, ut bos, comedebas: scis, quid hæc pœna voluerit? Nab. Tristis memoria est. Dan. Sed salutaris. Significavit, quàm abjectò animò fueris, cùm esses Rex. *Omnis caro fœnum, & omnis gloria ejus quasi flos agri* (II. 40.) hoc fœno pascebaris, hic flos te oblectabat: color, odor,

odor, fapor inanis gloriolæ totum animum occupabant : & quæ sunt aliæ deliciae bovis ? At nunc *utere sapientiùs* appetitu Excellentia, quem DEUS, & natura tribuerunt ! quære pascua digniora, Excellentiam veram, veram gloriam, quæ apud DEUM est, non apud homines, apud DEUM, qui solam virtutem laudat, & solus in laudando errare non potest. Atque hunc Spiritum *Principalem* vocavi, quo animatus ut ad Regnum redeas, cupio. Iterum eris Rex : *Rege*, in hac voce pone *punctum honoris* tui. Si dubitas, quid sit bene regere, intuere solium, in quo sedebas, & rursus sedebis. Per gradus ascenditur : hæc prima dos Regis est, ut se *morum regulam* subditis faciat, & à nemine erubescat videri. Verùm laudis summa non est *videri*, sed *videre*, vigilare, circumspicere, ne aut *boni*, aut *mali* te lateant, volo dicere, ne mali *tolerentur*, & boni *negligantur*. Sic, Princeps, sic abolebis ignominiam, quæ ex præteritis culpis, & poena adhuc adhæret, sic eris verè homo, sic bonus Rex, sic coram Deo & hominibus *Nabuchodonosor Magnus*. *Nab. Vir DEI*, quibus motibus mentem agitas ? quantum horruisti, tantum jam ambio regnum. Sine, ut solus ruminer paulum doctrinam bonam, qua cor pavisti : deinde tecum in urbem ibo.

S C E N A II.

Daniel. Afael.

Daniel. Quod prodest, agis : ruminando enim pinguescit anima. O DEUS, quàm dociles discipulos in schola patientiæ habes, & vexatio quàm capacem facit intellectum doctrinis etiam sublimissimis, quales homo animalis nunquam percipiet. Io! triumpho Afael ! meus est Rex ! persuasi, redit. *Af.* Gratulor. Sed in aula varios motus excitavit mea narratio : Evilmerodach trepidat, Proceres divisi sunt, itum est in consilium, an, à quo, quo modo revocandus sit ad Sceptrum

T t 2

Nabucho-

Nabuchodonosor Rex. Sed frustra consultatum est : nam populus rumore diffuso excitatus, lætusque emendandi regiminis spe, magnis clamoribus reddi sibi regem expetiit, quod movit filium, ut gaudium simulans magnificum jam occursum adornet. *Dan.* Non expectabimus venientem : tu propera, ut peragas, quæ ad monumentum tam memorabilis historiæ adhuc desunt. *As.* Sic facio.

S C E N A III.

Visio Danielis.

Dan. **A**T ego te laudo DEUS, Rex Regum, qui sic humilias superbos, ut sciant, quòd homines sint, & tu DEUS solus, præter quem non est alius. O sic age semper, ne sit aliquando homo, qui putet, quòd tua absorptus felicitate, non attendas nobis, & in rebus humanis nihil agas ! age ! age ! deponere potentes de Sede, transfer regna, muta tempora : sic ostendis, quòd sis, qui es, *solus Dominus*, cujus voluntati resistere nemo potest !... * Audior !. intonas magne DEUS ! ô murmur grave ! auditis simplici ! ita Majestas loquitur etiam illis terribilis, qui negant DEUM. Est tamen misentis hæc lingua, non punientis : loquitur, ut sciatis, quòd vigilet : loquitur, & vel tonando suaviter se insinuat animis Orator DEUS in Exordio alloquii sui : Væ Auditori, quem non facit benevolum ! quem oratio non movet, peroratio conteret... * Quid video ? quòd abripis Numen ! DEUM Deorum video !

Angelus. Daniel ! Daniel ! *Vir desideriorum !*

Ostendo tibi, quid facturus sit DEUS Israël
Ab hoc tempore usque ad finem sæculorum.
Tu, quod vides, prædica,
Et antequam eveniant,

Annua-

* Fiunt tonitrua. * Visio Danielis.

Annuntia populis, ut intelligant,
Quòd, cùm evenerint, *non casu* evenerint.

Aria.

I.

Ut fluctus cum fluctu jurgatur,
Ut ventus cum vento rixatur:
Ut Ursus & Leæna,
Ut Pardus, & Hyæna,*
In mutuas cædes se urgent:
Sic Regna in Regna consurgent!
Sed *casu* nulla surgent,
Et *casu* nulla cadent:
Divinò consiliò fit,
Jam illud, jam istud ut fortius sit.

2.

Assyrios Persæ vastabunt,
In Persas se Græci armabunt:
In Græcos succumbentes
Romani insurgentes
Imperium latè extendent,
In sæcula multa protendent:
At DEus metam armis
Et metam fixit annis:
Hic, dixit, frangèris, hic stæ,
Nec ultra te move, aut strepitum da! Job. 38.

3.

Tum demum Antiquus dierum
Omnipotens Arbiter rerum
In sæulorum fine
In cumulo Ruinæ
T t 3 Laps-

* Nil: Fraß.

Lapforum per tempus Regnorum,
Superstruet Regnum Sanctorum,

Quod finem non habebit,

Et metam non videbit:

Huc suas mortales ut spes

Huc, mone, spes conferant omnes, & res!

Daniel post cantum. Sic triumphas, DEUS! ô læta visio! ô jucunda oculo, qui te amat! Nabuchodonosor Rex! Rex!

S C E N A VI.

Daniel. Nabuchodonosor. Asael.

Nab. IN exultantem incido, quid accidit tibi? *Dan.* Vive Rex! ô si vidisses, quæ ego vidi, quantum incrementum caperet æstimatio DEI mei. *Nab.* Narra saltem: etiam quæ à te audio, videre me puto. *Dan.* Vidi gloriam DEI Israël! mare magnum vidi, & quatuor bestias ascendentes de mari, & Antiquum dierum descendentem de coelo. *Nab.* Ænigmata loqueris. *Dan.* Imò omnium temporum historiam loquor, ut scias, DEO futura æquè atque præterita nota esse, neque contingere illi aliquid casu posse. Rem pando: *Mare magnum* mundus est tot obnoxius motibus, quot ventis jactatur mare. Quatuor bestię quatuor magna Regna sunt, cum quorum fine finis mundi adveniet. *Antiquus dierum* DEUS Judex est Regna ista distribuens, quibus vult, & destruens, quando vult, donec in fine sæculorum orbem universum ignis diluvio obruet: atque tunc demum incipiet *Regnum Sanctorum in cælo*, quod finem nullum habebit, & nullam vicissitudinem, ut videas, quod præter sanctitatem DEUS æstimet nihil, cum præter sanctitatem nihil remuneretur. *Nab.* Hæc; ais, erit omnium Regnorum fortuna, hæc extrema calamitas? *Dan.* Hæc erit, hoc vidi. Sic ludit DEUS in orbe terrarum, &

& illudit consiliis filiorum hominum, quibus insurgunt adversum te. *Nab.* Væ mihi igitur, nisi fuero inter Sanctos! *Dan.* Væ utique, nam nisi *inter Sanctos* fueris, eris inter mœchos, inter fures, inter latrones, inter infernales bestias, inter dæmones. *Nab.* Ego Nabuchodonosor Rex! *Dan.* Nemo tunc erit Rex: *titulus temporis* hoc nomen est, non æternitatis. *Nab.* At me pudet sic Regem fuisse, ut nec nomen meruerim pro tempore. *Dan.* Nunc verò ages rem, ut merearis etiam pro æternitate. Ut constanter agas, obsecro, hoc audi consilium: in hanc solitudinem subinde te confer, ut mediteris, *qui fueris*: pudebit, nam hæc monumenta monebunt, hoc præcipuè, quod Afaël affert. *As.* Ita hoc, nam hæc est Rex imago tua: hìc stet ad ostium specus. *Dan.* Stet! nos imus: exhibe te aulae alium, ut aliam aulam facias. *Nab.* Video, horreo, erubescio me! *Dan.* Sanctus est pudor! ut sit salubris, alium te fac, alium hominem, alium Regem. *Nab.* Facio: eo. *As.* Tu verò sta Viator, & lege Programma hoc:

Hæc est Specus,

in qua

Septem annis habitavit

Nabuchodonosor

Rex

ex homine bellua.

Talem

Peccatum fecit.

O. A. M. D. G.

ME-